

زیرساخت‌های ضروری جهت خط‌مشی‌گذاری (سیاست‌گذاری) موفق در حیطه سلامت نظام‌اداری

زهرا رجائی - گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
 کرم‌اله دانش‌فرد* - استاد تمام، گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
 ابوالحسن فقیهی - استاد تمام، گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

آرمان‌های دموکراسی و حکمرانی خوب نمی‌توانند بدون محیط امن و سالم میسر شوند. شفافیت، منابع انسانی، رشد فرهنگی اجتماعی و وضعیت اقتصادی پنج عامل مهم در ایجاد محیط امن در خدمات عمومی می‌باشد. سلامت نقطه مقابل فساد اداری بوده و در کشورهای در حال توسعه با دموکراسی و دولت‌سازی ارتباط نزدیکی دارد. از اینرو هدف اصلی مقاله شناسایی چالش‌ها و ارائه راهکارهایی برای دستگاه‌های اجرایی کشور به منظور خط‌مشی‌گذاری موفقیت‌آمیز سلامت اداری می‌باشد تا بتوان با سرعت خوب در مسیر توسعه حرکت نمود. بنابراین در گام اول مجموعه‌ای از زیرساخت‌های لازم جهت سیاست‌گذاری موفق در حیطه سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد باید شناخته شود که در این تحقیق براساس ادبیات پژوهش‌شناسی شدند و در گام بعد مهم‌ترین عناصر شناسایی شده براساس دیدگاه اساتید و خبرگان دکتری مدیریت دولتی با سابقه اجرایی با تکنیک دلفی غربال‌گری گردیده است. پنل دلفی در تحقیق حاضر ۲۱ نفر از اساتید دکتری مدیریت با تجربه اجرایی بوده‌اند برای خوشه‌بندی عناصر از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از کدنویسی VB در محیط اکسل استفاده شده است. همچنین مدل اندازه‌گیری با استفاده تکنیک حداقل مجذورات جزئی و نرم‌افزار Smart PLS ارزیابی شد. نتیجه تحقیق نشان می‌دهد که مهم‌ترین زیرساخت‌ها در تحقیق حاضر شامل مولفه‌های، رشد اجتماعی، رشد فرهنگی، منابع انسانی، وضع اقتصادی، همکاری‌های بین‌المللی و ارتقای سیستم‌های اطلاعاتی در جهت شفافیت می‌باشد که مولفه همکاری‌های بین‌المللی (با دو شاخص) در راند دوم با توجه به تجمیع نظر خبرگان حذف شد. همچنین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در زیرساخت‌ها شفافیت و ارتقای سیستم‌های اطلاعاتی در جهت رویه‌های دولت الکترونیک و سایبر بوریات بیشترین تاثیر را بر سلامت اداری دارد.

واژگان کلیدی: رشد اجتماعی، رشد فرهنگی، منابع انسانی، شفافیت، رویه‌های سایبر بوریات

www.SID.ir

The necessary infrastructure for the policy (policy) managed administrative system in the health field

Abstract

The ideals of democracy and good governance can not be achieved without healthy, safe environments. Transparency, human resources, social and cultural development of the economic situation in five public service is an important factor in maintaining a secure environment. Health opposite of corruption and state-building in developing countries and closely associated with democracy. Therefore, the main objective of the paper is to identify challenges and provide a solution for executive agencies to official health policy is successful. For a good pace in the development of the movement. So the first step in a series of necessary infrastructure for successful policy bureaucracy and fight corruption in the health field should be recognized. According to the literature research were identified in this study. Delphi panel of professors, PhD In this study, 21 people with executive experience have been used for clustering elements of confirmatory factor analysis. To analyze the data obtained from VB code used in Microsoft Excel. The measurement model using partial least squares technique and Smart PLS software was evaluated. The results show that the most important infrastructure consists of research, social development, cultural development, human resources, economic conditions, international cooperation and information systems in order to improve the transparency component of international cooperation (with two indexes) was eliminated in the second round due to the integration of expert opinion. The results also show that transparency in infrastructure and information systems in order to promote e-government procedures and Cyber administrative bureaucracy has the greatest impact on health.

Key words: social development, cultural development, human resources, transparency, cyber-bureaucratic procedures.

مقدمه

این حیطه گام بردارند.

تکامل شکل‌های مدرن حکمرانی در مقایسه حکمرانی سنتی کاهش‌های فساد را نتیجه تکامل درازمدت عوامل زیرساختی یا رشد و توسعه اجتماعی و اقتصادی می‌داند، که با خود تغییری هم در ساختار فرصت برای فساد و مجموعه کلی از هنجارها زندگی خصوصی و دولتی ایجاد می‌کند. بنابراین عواملی مانند شهرنشینی، تجاری سازی کشاورزی، صنعتی شدن، ظهور طبقه متوسط، تقاضا را برای یک شکل حکمرانی مدنی تر افزایش می‌دهند (فاکس، ۱۹۹۴، ص) و تغییر در جهت یک نظام حکمرانی عقلانی- قانونی طبق اکثر نظریه پردازان نوگرایی پرورش می‌یابد. اما هیچگونه اجماعی در مورد جهت علیت بین رشد و توسعه اقتصادی و کاهش در فساد وجود ندارد (شنل، ۲۰۱۴). ما میتوانیم چهار بحث ساختار گرای مختلف را در مورد جهت رابطه رشد اقتصادی و فساد شناسایی کنیم: (۱) رشد اقتصادی باعث کاهش در فساد می‌شود؛ (۲) رشد اقتصادی (نوگرایی) باعث افزایش فساد می‌شود؛ (۳) در بعضی از موارد، فساد تسهیل کننده رشد اقتصادی با کاهش کاغذبازی اداری و ترغیب کننده کارآفرینی می‌شود، یا با تسهیل سازی دسترسی به منابع برای گروه‌هایی به شکلی مستثنی خواهند شد ، و (۴) فساد زیاد باعث رشد اقتصادی کمتری می‌شود (مورو، ۱۹۹۵).

ریشه کن شدن فساد اداری باشیم؟ «اخیراً، با بررسی در کشورهای توسعه یافته، معلوم شد که فساد در جوامع دموکراتیک صنعتی، نیز رخ می‌دهد. فساد در کشورهای در حال توسعه به این دلیل که این کشورها نیازمند استفاده از منابع کمیاب در موثرترین شیوه های خود هستند مضر است (پیلای، ۲۰۰۴، ص ۵۸۹).

از این رو محقق با احساس وجود خلاءهای تحقیقاتی قصد انجام پژوهش حاضر را دارد. انتظار می رود انجام این پژوهش دانش مفیدی را در اختیار خط مشی گذاران و تدوین کنندگان برنامه های سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد اداری قرار دهد تا با شناخت موانع نسبت به برطرف نمودن آنها در جهت سیاستگذاری اثربخش در

سیاست اداری که بستر آن، نظام اداری کشور و اداره امور عمومی است، و از طریق آموزش مهارت و توسعه فرهنگ دینی و اخلاقی، قانون‌گرایی، شفافیت، پاسخگویی، ایجاد و توسعه سامانه‌های الکترونیک و فناوری‌های نوین، انضباط اداری و مالی و شایسته‌سالاری تحقق می‌یابد. ما قطعاً ضعفی داریم که بعد از ۳۵ سال نتوانستیم با تدوین خط مشی های جامع در این زمینه روابط اداری را نهادینه کنیم و شاهد اتفاقات نامیمون مانند اختلاس سه هزار میلیاردی، بیمه ایران و... هستیم. علاوه بر گزارش های بین المللی ، پیمایش های درون کشوری نشان می دهد که ادراک عمومی از سلامت اداری در ایران چندان مطلوب نیست (مرکز پژوهشهای مجلس، ۱۳۸۹). بنابراین از آن جاکه مسائل عمومی (مثل فساد) تاثیر منفی بر افکار عمومی، اعتماد و مشروعیت و اقتدار حاکمان داشته و باعث به مخاطره انداختن مصلحت عامه می شود (دانش فرد، ۱۳۸۹، ص ۲۰۵). پس این سوال باقی می ماند که چرا تدوین این سیاست ها، خط مشی ها با موفقیت قابل ملاحظه ای همراه نبوده است؟ چه موانع و چالش هایی ناکارآمدی خط مشی ها را سبب شده است. به عبارتی شکل گیری موثر خط مشی در حوزه سلامت نظام اداری با در نظر گرفتن زیرساختها چگونه باید باشد تا شاهد خط مشی گذاری موفقیت آمیز در این حیطه و

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۳۶۴

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۳۶۵

مربوط به فساد را افزایش داد. خود جنبش پیشرفته یک عبارت و محرکی برای تغییر عمیق تر، اجتماعی و فرهنگی بود. آنگونه که «انکیایکو و جکیس» استدلال می کنند (۱۹۹۴، ص ۴۴۶). جنبش خاتمه دادن به نظام تقسیم مناسب دولتی بین اعضاء حزب حاکم یعنی نظام غنائم جنگی، دومین مرحله یک جنبش اخلاقی قدرتمند بود که با لغو بردگی شروع شد. به همین طریق رشت اشتاين (۲۰۱۱) و تورل و رشت اشتاين (۲۰۱۲) استدلال می آورند که پیشرفت های سریع در برابر فساد در سوئد که اوایل قرن نوزدهم اتفاق افتاد و از طریق یک حرکت یا اقدام وسیع از یک فئودال گرا، به یک بخش عمومی وبری حاصل شد. ظهور لیبرالیسم به عنوان یک ایدئولوژی و تغییر وسیع تر در جهت سازمان های اجتماعی آزاد تر و به ارزش هایی ربط داشت که آن زمان رخ می دادند این نشان می دهد که رشد اقتصادی و ساختار همچنین به ارزش های فرهنگی متصل هستند که بر چگونگی این که یک نظام سیاسی کار می کند اثر می گذارند، تقاضا برای خط مشی های ضد فساد ایجاد می کنند و بحث پیرامون آنها را شکل می دهند در واقع از فرهنگ غالباً هم به عنوان یک عامل ساختاری اثر گذار بر پذیرش فساد و در نتیجه تقاضا برای خط مشی های ضد فساد نام برده شده است (شنل، ۲۰۱۴). بعضی از تعابیر فساد با توصیف موقعیتی می بینند که انواع مختلف هنجارها و الگوهای به هم تنیده رفتار با هم برخورد می کنند، یعنی به عنوان یک تنش ذاتی بین پدیدار شدن هنجارهای جهان شمول و عقلانی- قانونی و هنجارهای خاص ایجاد شده و به انواع رفتار منجر می شود. در میان دیدگاهها در مورد فساد، بنیادی ترین دیدگاهها فساد را به عنوان چیزی اجتماعی قرار گرفته در منطق بحث، هدیه دهی، همبستگی، اقتدار درنده و توزیع انباشت می داند (دساردان، ۱۹۹۹: ۵) که همبستگی بین ارزش های بقا در پست می بینند که مخصوصاً در کشورهای فقیرتر و کشورهای تحت تاثیر کمونیسیم و فساد برجسته هستند. اما، نویسندگان دیگر استدلال می کنند که سلامت (و یا عدم فساد) یک ارزش جهانی

با نقطه چرخشی که حدوداً ۱۰ تا ۱۲ سال بعد از دموکراسی شدن است. این می تواند به خاطر این باشد که دموکرات شدن کنترل داخلی و مکانیسم های رژیم های استبدادی را ضعیف می کند و تعداد بازیگران را افزایش می دهد، بنابراین، فرصت ها برای فساد و تمرکززدایی آن افزایش می یابد. از سوی دیگر، ویژگی های نظام های دموکراتیکی که تسهیل کننده با کنترل فساد از طریق پاسخگویی عمودی و افقی هستند از فرصت استفاده کرده خودشان را ایجاد می کنند و موثر می شوند. در واقع، اگر چه فساد و استبداد تاحدی با هم همبستگی دارند در نمونه هایی از محرک های موفق ضد فساد در رژیم های استبدادی وجود دارند، نظیر سنگاپور، در زمان کمتری برای پذیرش و اجرای اقدامات ضد فساد دارند، مثل اقدامات تنبیهی، به شکل از بالا به پایین. این نشان می دهد که هیچگونه ارتباط ذاتی بین فساد و دموکراسی وجود ندارد. بنابراین این است که چطور و در کدام نقطه در این فرایند ظهور و تثبیت حکومت عقلانی- قانونی مشوق های داخلی به اندازه کافی برای اتخاذ و اجرای خط مشی هایی ضد فساد قوی می شوند (شنل، ۲۰۱۴). چون فقط مقدار کمی از کشورها با موفقیت از یک فساد بالا و به یک وضعیت فساد کم در نتیجه با مداخلات خط مشی حساب شده گذر کرده اند. فقط شواهد و مدارک محدودی وجود دارد که چگونه این هم تراز می مشوق ها رخ می دهند. برای مثال گلاسر و گودین (۲۰۰۴) این را برای مورد آمریکا نشان می دهند. داستان مهم آن است که هنگامی که اقتصاد به سرعت در عصر طلایی رشد می کرد (۱۸۷۰-۱۸۰۰)، فرصت هایی هم برای حدی از فساد رشد می کردند. اما این کار یک واکنش ایجاد کرد که توسط جنبش پیشرفته ای هدایت می شد که فرصت کمی برای اصطلاحات نهادی برای کنترل فساد داشتند، که به نوبه خود هزینه های قانونی مربوط به فساد را افزایش داد. در ضمن فشار فقط به خاطر افزایش سواد عمومی ممکن شد، و منجر به استقلال رسانه ها شد، که همچنین تقاضا را برای نهادهای ضد فساد افزایش داد، بنابراین هزینه های سیاسی

که این نمایندگی یا کارگزاری سیاسی و نه ساختار است که تقاضا برای خط مشی‌های مبارزه با فساد و شفافیت ایجاد می‌کند برای مثال، آکوهن و ساندوال بیان می‌کنند که قوانین مبارزه با فساد و شفافیت خارج از رشد اقتصادی سازمانی رشد نمی‌کنند، بلکه آن‌ها نشانگر یک واکنش به تقاضای و بسیج داخلی هستند (آکوهن و ساندوال - بالاستروس، ۲۰۰۶، ۱۱۶-۱۱۵)، به همین طریق بنت (بنت، ۱۹۹۷: ۲۱۳) به اتخاذ خط مشی‌های مبارزه با فساد و شفافیت و آزادی اطلاعات، در همه‌ی کشورها نگاه می‌کند، و نتیجه می‌گیرد که اگر چه رشد دولتی و ارزش‌های دموکراتیک شرایط لازم برای اتخاذ هر سه خط مشی هستند، شرایط کافی نیستند. در نتیجه هم رشد اقتصادی و هم دموکراسی شدن می‌تواند تقاضا را برای خط مشی‌های ضدفساد و شفافیت، با آوردن گروه‌های جدید، با ارزش‌های جدید و منافع جدید در درون این فرایند خط مشی به مرور زمان افزایش دهند (برمن، ۲۰۰۱: ۲۳۵). هرچند، اینکه آیا این تقاضا بیانگر پذیرش واقعی خط مشی‌های شفافیت و ضد فساد است یا نه بستگی به تعداد بیشتری از عوامل مثل پیکربندی نهادی و مشوق‌هایی که تصمیم‌گیرندگان با آن‌ها مواجه می‌شوند و پویایی خاصی فرایند خط مشی دارد. به عبارت دیگر، عوامل ساختاری احتمال اتخاذ را با تاثیرگذاری بر منافع و ارزش‌های در خطر و ترکیب مجدد آن‌ها از طریق فرایند خط مشی افزایش می‌دهند اما فهم اینکه چگونه این‌ها مجدداً ترکیب می‌شوند نیاز به یک نگاه جداگانه در پویایی‌های فرایند خط مشی دارد.

روش تحقیق

روش تحقیق یکی از مهمترین مبانی علمی است که باعث تولید مبانی علمی جدید می‌شود و در حقیقت پیوندی است بین چهار چوب نظری و تحلیل داده‌ها. به عبارتی می‌توان گفت که روش تحقیق عبارت از تلفیق روش‌های ذهنی و عینی محقق برای دستیابی به نتایج تحقیق می‌باشد (سرمد و همکاران، ۱۳۸۸). هدف اصلی از انجام این پژوهش شناسایی عوامل و زیرساخت‌های

است و توضیحات فرهنگی فساد را رد می‌کنند (میلر، ۲۰۰۶). در واقع، این حقیقت که نادر است پیدا کردن یک سیاستمدار تا از فساد دفاع کند به عنوان یک رفتار قانونی اداره دولتی است که نشان می‌دهد که حتی اگر هنجار سلامت اداری رفتار را تعیین نکند، یک پذیرش شبه جهانی وجود دارد در پذیرش سلامت اداری وجود دارد. در این توصیف، فساد اساساً یک مسئله کنش دسته جمعی است یعنی، مردم ترجیح خواهند داد که فساد نداشته باشند، اما آن‌ها انتخاب ندارند یعنی اگر در شیوه‌های فساد درگیر نمی‌شوند به این خاطر است که فرصت مناسبی به دست نمی‌آورند (پیرسون و همکاران، ۲۰۱۲).

سوالات مشابهی در مورد رابطه‌ی آنها با رشد سیاسی هم برای خط مشی‌های شفافیت معتبر هستند. «رلی و کوابلیر» (۲۰۱۰) فهرست وسیعی از عوامل سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را شناسایی می‌کنند. بخصوص، ارتباطات راه دور و دولت الکترونیک، و بعضی از عوامل فرهنگی، نظیر ادراک فساد. مطالعات دیگر از شاخص‌های شفافیت به عنوان متغیرهای مستقل تاثیر گذار بر فساد و سلامت اداری استفاده می‌کنند، اما به نتایج مشابهی می‌رسند. اینکه شفافیت با مقداری از شاخص‌های رشد اجتماعی، فرهنگی و اداره یا حکمرانی خوب بستگی دارد (اسلام ۲۰۰۶، کافمن و بیاور، ۲۰۰۵)، برعکس فساد، شفافیت به عنوان یک ارزش بطور واضح‌تری به دموکراسی مرتبط می‌شود. برای مثال، یونگ ام، لیم و بائی (۲۰۱۱) استدلال می‌کنند که اتخاذ خط مشی‌های شفافیت در کشور کره در نتیجه دموکراتیزه شدن بود، که که منجر به تغییر در ارزش‌هایی شد که نتیجه آن مقدار زیادی از شهروندان (و خبرگان) بود که خواستار حق دانستن بودند. بنابراین، ما نمی‌توانیم با دموکراتیزه شدن انتظار داشته باشیم که کشورها نقش بزرگتری در اتخاذ خط‌مشی‌های شفافیت بازی کنند. اما حتی در این صورت، این رابطه خودکار یا اتوماتیک نیست (شنل، ۲۰۱۴). مقدار زیادی از نویسندگان استدلال می‌کنند

جدول ۱. آماره های توصیفی شاخص ها

تایف ۵ درجه	بی اهمیت	کم اهمیت	متوسط	مهم	خیلی مهم
معادل کمی	۱	۲	۳	۴	۵

مؤلفه ها	شاخص	تعداد	میانگین	میانه	مد	انحراف معیار	واریانس	دامنه تغییرات	کمیته	بیشینه
رشد اجتماعی	آگاهی عمومی	۱۷	۴,۷۰۶	۵	۵	۰,۴۷۰	۰,۲۲۱	۱	۴	۵
	ظرفیت عامه مردم	۱۷	۴,۶۴۷	۵	۵	۰,۴۹۳	۰,۲۴۳	۱	۴	۵
	آموزش های اجتماعی	۱۷	۴,۵۲۹	۵	۵	۰,۵۱۴	۰,۲۶۵	۱	۴	۵
رشد فرهنگی	آموزش اثربخش آموزه های دینی	۱۷	۴,۱۷۶	۴	۴	۰,۵۲۹	۰,۲۷۹	۲	۳	۵
	فرهنگ مسئولیت پذیری (پاسخ گویی)	۱۷	۴,۳۵۳	۴	۴	۰,۴۹۳	۰,۲۴۳	۱	۴	۵
	معیار های افشاکری	۱۷	۴,۰۵۹	۴	۵	۰,۹۶۶	۰,۹۳۴	۳	۲	۵
	ظرفیت فساد گریزی	۱۷	۴,۴۱۲	۵	۵	۱,۰۰۴	۱,۰۰۷	۳	۲	۵
فناوری انسانی	فرهنگ قانون مدار	۱۷	۴,۶۴۷	۵	۵	۰,۴۹۳	۰,۲۴۳	۱	۴	۵
	رعایت شرایط احراز مشاغل	۱۷	۴,۳۵۳	۴	۴	۰,۶۰۶	۰,۳۶۸	۲	۳	۵
	انسجام اجتماعی (هماهنگی و انضباط)	۱۷	۴,۲۹۴	۴	۴	۰,۵۸۸	۰,۳۴۶	۲	۳	۵
	نظام حقوق و مزایای مناسب	۱۷	۴,۲۹۴	۴	۴	۰,۶۸۶	۰,۴۷۱	۲	۳	۵
	صداقت و وجدان کاری	۱۷	۴,۵۸۸	۵	۵	۰,۵۰۷	۰,۲۵۷	۱	۴	۵
	سیستم نظارتی (گزارشگری)	۱۷	۴,۵۲۹	۵	۵	۰,۷۱۷	۰,۵۱۵	۲	۳	۵
	استفاده از برنامه ریزی استراتژیک	۱۷	۴,۰۰۰	۴	۴	۰,۷۰۷	۰,۵۰۰	۲	۳	۵
	شاخص مناسب گزارشگری اموال	۱۷	۴,۰۰۰	۴	۴	۰,۸۶۶	۰,۷۵۰	۳	۲	۵
	عدالت اقتصادی - اجتماعی	۱۷	۴,۱۷۶	۴	۵	۱,۰۱۵	۱,۰۲۹	۳	۲	۵
	قوانین مالیاتی	۱۷	۴,۱۷۶	۴	۴	۰,۵۲۹	۰,۲۷۹	۲	۳	۵
سیستم های اطلاعاتی	انضباط مالی	۱۷	۴,۱۷۶	۴	۴	۰,۵۲۹	۰,۲۷۹	۲	۳	۵
	اشتهال	۱۷	۴,۰۵۹	۴	۴	۰,۴۲۹	۰,۱۸۴	۲	۳	۵
	جریان آزاد اطلاعات	۱۷	۴,۵۸۸	۵	۵	۰,۵۰۷	۰,۲۵۷	۱	۴	۵
	میزان اطلاع رسانی در دیدارگاه های الکترونیک	۱۷	۴,۱۷۶	۴	۵	۱,۰۱۵	۱,۰۲۹	۳	۲	۵
	ثبت و ضبط شفاف فعالیت های دستگاه های اجرایی	۱۷	۴,۰۵۹	۴	۵	۱,۰۲۹	۱,۰۵۹	۳	۲	۵
	میزان به کارگیری شیوه های شفاف (ضابطه مند) در انتصابات	۱۷	۴,۵۲۹	۵	۵	۰,۵۱۴	۰,۲۶۵	۱	۴	۵
	میزان پوشش اطلاعاتی کافی نقاط آسیب پذیر در فعالیتهای کلان اقتصادی - مالی	۱۷	۴,۲۳۵	۵	۵	۱,۰۳۳	۱,۰۶۶	۳	۲	۵
	میزان استفاده از سیستم اطلاعاتی مدیریت	۱۷	۴,۴۷۱	۵	۵	۰,۶۲۴	۰,۳۹۰	۲	۳	۵
سیستم های سلامت شفافیت	میزان به کارگیری روبه های نرم افزاری شامل روبه های دولت الکترو نیک، ارتباطات راه دور و سایر بزرگراسی	۱۷	۴,۱۷۶	۴	۵	۱,۰۱۵	۱,۰۲۹	۳	۲	۵

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۳۶۷

اساسی به منظور سیاست گذاری موفقیت آمیز در حیطه سلامت نظام اداری و حرکت در مسیر توسعه می باشد. بنابراین می توان گفت پژوهش حاضر از نظر هدف در حیطه تحقیقات کاربردی می باشد و با توجه به اینکه در این پژوهش از روش های مطالعه کتابخانه ای و نیز روش های میدانی نظیر پرسش نامه استفاده شده است، می توان بیان کرد که پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی است. در این تحقیق از تکنیک های آماری مناسب و نرم افزار SPSS و Smart PLS جهت تجزیه و تحلیل و پردازش اطلاعات استفاده شده است. در صدر برنامه ریزی هر مطالعه یا تحقیقی این سوال که حجم نمونه چقدر باید باشد قرار دارد. انتخاب نمونه بزرگتر از حد نیاز موجب اتلاف منابع می شود و انتخاب نمونه های خیلی کوچک منتج به نتایج غیرقابل اتکا می شود. (عادل آذر، ۱۳۸۸) در این مطالعه جامعه مورد بررسی

جدول ۲. ضریب توافق کندال

مقدار معناداری	درجه آزادی	ضریب کندال	تعداد کارشناسان	رانند اول
۰/۰۰۳	۴۱	۰/۳۴۵	۲۱	رانند دوم
۰/۰۰۱	۲۸	۰/۶۰۹	۱۸	رانند سوم
۰/۰۰۱	۲۸	۰/۶۲۹	۱۷	

از دیدگاه خبرگان در Error! Reference source not found. ارائه شده است یکی از مباحث همیشگی همراه با تکنیک دلفی، رسیدن به توافق و پایان راندهای آن است. یک روش علمی برای رسیدن به توافق، محاسبه ضریب توافقی کندال است. در این مطالعه نیز برای محاسبه هماهنگی دیدگاه کارشناسان از ضریب توافقی کندال استفاده شده است:

براساس نتایج Error! Reference source not found. مقدار ضریب کندال در راند اول تکنیک دلفی ۰/۳۴۵ بدست آمده که نشان می‌دهد وحدت نظر میان دیدگاه کارشناسان در حد متوسطی است. همچنین مقدار معناداری نیز ۰/۰۰۳ بدست آمده است که نشان می‌دهد با اطمینان ۹۵٪ می‌توان به نتایج بدست آمده اتکا کرد. در نتیجه با صرف نظر از شاخص‌هایی که امتیاز زیر شدت آستانه کسب کرده‌اند، سایر شاخص‌ها برای مطالعه در راند اول مورد استفاده قرار گرفته‌اند. ضریب کندال در راند اول تکنیک دلفی ۰/۶۰۹ بدست آمده که نشان می‌دهد وحدت نظر میان دیدگاه کارشناسان در حد خوبی است. همچنین مقدار معناداری نیز ۰/۰۰۱ بدست آمده است که نشان می‌دهد با اطمینان ۹۵٪ می‌توان به نتایج بدست آمده اتکا کرد. ضریب کندال در راند سوم «تکنیک دلفی» ۰/۶۰۹ بدست آمده که تغییر چندانی پیدا نکرده است. همچنین میانگین امتیازات تمامی گویه‌ها در حدود ۴ بدست آمده است که نشان از نزدیک بودن دیدگاه‌ها دارد. بنابراین تکنیک دلفی متوقف شده و شاخص‌های شناسایی شده برای تحلیل

را اعضای هیات علمی دکتری مدیریت دولتی با سابقه اجرایی تشکیل می‌دهند. که بصورت هدفمند انتخاب شده‌اند. اساساً، سازوکار دقیقی برای شناسایی تعداد افراد یا تعداد پانل مورد نظر در تکنیک دلفی وجود ندارد. توصیه معمول این است که ترکیبی از افراد با تخصص‌های متعدد استفاده شود و گروه‌های نامتجانس بهتر از گروهی متجانس است. هوگارت (۱۹۷۸) معتقد است شش تا ۱۲ عضو برای تکنیک دلفی ایده‌آل است و به زعم کلیتون (۱۹۹۷) اگر از ترکیبی از خبرگان با تخصص‌های گوناگون استفاده شود بین ۵ تا ۱۰ عضو کافی است. در این مطالعه ۱۷-۲۱ نفر از خبرگان برای تحلیل دلفی استفاده شده است. در این پژوهش برای گردآوری داده‌های پژوهش از مصاحبه و پرسشنامه استفاده گردیده است. برای تهیه پرسشنامه از ادبیات پژوهش و مصاحبه‌های تخصصی ساخت‌یافته و نیم‌ساخت‌یافته استفاده شده است.

پرسشنامه دلفی در این مطالعه از طیف لیکرت ۵ درجه در بیان اهمیت شاخص‌ها استفاده شده است. با تکمیل پرسشنامه نیمه ساختار یافته توسط خبرگان شاخص‌های اصلی استخراج گردید. این شاخص‌ها در نهایت با تکنیک دلفی غربال شد. که از ۳۲ شاخص به ۲۸ شاخص در طی سه راند تقلیل یافت در راند سوم شاخصی حذف یا اضافه نگردید.

یافته‌های تحقیق در این تحقیق نخست ۳۲ شاخص برای ۶ مولفه بعنوان زیرساخت‌های سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد با در نظر گرفته شد که در راند سوم ۲۶ شاخص و ۵ مولفه رسید. نتایج تکنیک دلفی راند نهایی با استفاده

جدول ۳. ابعاد و شاخص‌های زیرساخت یا بسترها؛ ماخذ: یافته‌های تحقیق.

مقدار بـوت استراییـنگ حـداقل مربعات جزئی (مدل اندازه‌گیری)	حداقل مربعات جزئی (مدل اندازه‌گیری)	تعداد گویه و شاخص	نماد	مولفه
۲,۹۷۷۶۰۴	۰,۴۳۷۰۲۵	۳	S31	رشد اجتماعی
۲,۷۸۰۱۳۱	۰,۳۹۸۵۸۲	۵	S32	رشد فرهنگی
۳,۹۴۳۱۷۱	۰,۵۶۴۱۲۵	۶	S33	منابع انسانی
۲,۸۵۱۷۷۲	۰,۳۹۴۷۱۵	۵	S34	اقتصادی
۲,۸۸۰۴۷۱	۰,۴۵۲۶۷۳	۷	S36	شفافیت و سیستم‌های اطلاعاتی

نهایی مورد استفاده قرار گرفته است.

روائی و پایایی ابزار گردآوری داده‌ها

برای سنجش روایی پرسشنامه‌های طیف لیکرت از سه روش استفاده شده است:

۱- روایی صوری و محتوایی: برای بررسی روایی پرسشنامه طیف لیکرت از روش اعتبار محتوا استفاده شده است. بدین صورت که پرسشنامه به تعدادی از صاحب نظران و اساتید راهنما و مشاور داده شده و از آنها در مورد سوالات و ارزیابی فرضیه‌ها نظرخواهی گردید که به اتفاق پرسشنامه را تایید نمودند؛

۲- روایی سازه و تحلیل عاملی تاییدی با رویکرد حداقل مجزورات جزئی؛

۳- روایی واگرا با استفاده از محاسبه میانگین واریانس استخراجی (AVE) که برای زیر ساختها ۰,۵۸۴ بود. برای سنجش پایایی پرسشنامه‌های طیف لیکرت از دو روش استفاده خواهد شد:

۱- محاسبه پایایی مرکب یا CR که برای زیرساخت یا بسترها ۰,۷۷۸ بود؛ و

۲- محاسبه آلفای کرونباخ که برای زیرساخت یا بسترها حاضر ۰,۷۸۲ بود.

روایی همگرا و پایایی مرکب

همچنین روایی همگرا نیز محاسبه شده است. هرگاه یک یا چند خصیصه از طریق دو یا چند روش اندازه گیری شوند همبستگی بین این اندازه گیری ها دو شاخص مهم اعتبار را فراهم می‌سازد. اگر همبستگی بین نمرات آزمون هایی که خصیصه‌ی واحدی را اندازه

گیری می کند بالا باشد، پرسشنامه دارای اعتبار همگرا می باشد. وجود این همبستگی برای اطمینان از این که آزمون آنچه را که باید سنجیده شود می‌سنجد، ضروری است. برای روایی همگرا میانگین واریانس استخراج (AVE) و پایایی مرکب (CR) محاسبه می‌شود. باید روابط زیر برقرار باشد: رابطه ۲:

$$0.7 < CR < AVE \quad AVE > 0.5$$

۱. آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بزرگتر از ۰/۷ بوده بنابراین از نظر پایایی تمامی متغیرها مورد تایید است. ۲. مقدار میانگین واریانس استخراج شده (AVE) بزرگتر از ۰/۵ است بنابراین روایی همگرا نیز تایید می‌شود.

۳. مقدار پایایی مرکب (CR) نیز بزرگتر از AVE است و در تمامی موارد از آستانه ۰/۷ بزرگتر است بنابراین شرط سوم نیز برقرار است.

براساس نتایج حاصل از مدل بیرونی تحقیق، روایی همگرا و پایایی مرکب، نتایج حاصل از اجرای مدل قابل اعتماد است.

تحلیل عاملی تاییدی

تحلیل عاملی تائیدی ارتباط گویه‌ها (سوالات پرسشنامه) را با سازه‌ها مورد بررسی قرار می‌دهد. در واقع تا ثابت نشود سوالات پرسشنامه، متغیرهای پنهان را به خوبی اندازه گیری کرده اند، نمی‌توان فرضیه‌های تحقیق را مبتنی بر داده‌های پرسشنامه مورد استفاده قرار داد. بنابراین جهت اثبات اینکه داده ها درست اندازه گیری شده اند از تحلیل عاملی تائیدی استفاده

مربعات جزئی دو دسته است:

۱- «مدل بیرونی»: مدل بیرونی هم ارز مدل اندازه‌گیری (تحلیل عامل تاییدی) در معادلات ساختاری است و روابط بین متغیرهای پنهان با متغیرهای آشکار را نشان می‌دهد.

۲- «مدل درونی»: مدل درونی هم ارز مدل ساختاری (تحلیل مسیر) در معادلات ساختاری است و روابط بین متغیرهای پنهان با یکدیگر را بررسی می‌کند. (امانی، ۱۳۹۱)

۴-۲-۱- مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری)

همانطور که بیان شد مدل بیرونی هم ارز تحلیل عامل تاییدی است. یعنی جهت بررسی مدل، نخست برای سنجش روابط متغیرهای پنهان با گویه‌های سنجش آنها از مدل بیرونی استفاده شده است. مدل بیرونی ارتباط گویه‌ها یا همان سوالات پرسشنامه را با سازه‌ها مورد بررسی قرار می‌دهد. در واقع تا ثابت نشود سوالات پرسشنامه، متغیرهای پنهان را به خوبی اندازه‌گیری کرده‌اند، نمی‌توان روابط را مورد آزمون قرار داد. برای آنکه نشان داده شود متغیرهای پنهان به درستی اندازه‌گیری شده‌اند از مدل بیرونی استفاده شده است. نتایج مدل اندازه‌گیری در Error! Reference source not found ارائه شده است.

نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

براساس نتایج مدل اندازه‌گیری مندرج در Error! Reference source not found. بار عاملی مشاهده در تمامی موارد مقداری بزرگتر از ۰/۳ دارد که نشان می‌دهد همبستگی مناسبی بین متغیرهای قابل مشاهده با متغیرهای پنهان مربوط به خود، وجود دارد. همچنین براساس نتایج مدل اندازه‌گیری مندرج در Error! Reference source not found. مقدار بوت استرپینگ (آماره t) در تمامی موارد از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بزرگتر است که نشان می‌دهد همبستگی بین متغیرهای قابل مشاهده با متغیرهای پنهان مربوط به خود معنادار است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت هر متغیر اصلی به درستی مورد سنجش قرار گرفته است و با عنایت به یافته‌های حاصل از این مقیاس می‌توان

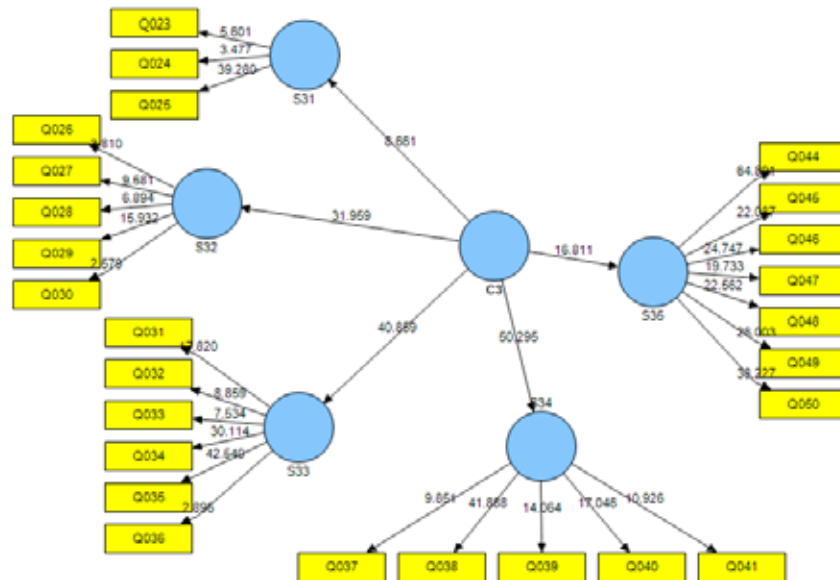
می‌شود. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده بوسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. (فوستر و همکاران، ۲۰۰۶: ۸۲؛ به نقل از بحرانی، ۱۳۸۸) بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ قابل قبول است و اگر بزرگتر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است. (کلاین، ۱۹۹۸) حداقل بار عاملی قابل قبول در برخی منابع و مراجع ۰/۲ نیز ذکر شده است اما معیار اصلی برای قضاوت آماره t می‌باشد. چنانچه آماره آزمون یعنی آماره t بزرگتر از مقدار بحرانی $t_{0.05}$ یعنی ۱/۹۶ باشد در اینصورت بار عاملی مشاهده شده معنادار است. (برای نمونه رجوع کنید به آمار کاربردی مدیریت، آذر و مومنی، جلد دوم)

خوشه‌بندی عوامل با تکنیک حداقل مربعات جزئی در پایان تکنیک دلفی ۲۸ شاخص شناسایی شده در ۵ مولفه کلی قرار گرفتند. برای روایی سنجی خوشه‌بندی انجام شده از تکنیک حداقل مربعات جزئی استفاده شده است. در تکنیک حداقل مربعات جزئی چند نکته از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است:

۱- قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده بوسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۲ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. بار عاملی بین ۰/۲ تا ۰/۶ قابل قبول است و اگر بزرگتر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است.

۲- زمانیکه همبستگی متغیرها شناسائی گردید باید آزمون معناداری صورت گیرد. برای بررسی معناداری همبستگی‌های مشاهده شده از روش‌های خودگردان سازی بوت استرپ و یا برش متقاطع جک نایف استفاده می‌شود. در این مطالعه از روش خودگردان سازی استفاده شده است که آماره t را به دست می‌دهد. در سطح خطای ۵٪ اگر مقدار آماره بوت استرپینگ t-value بزرگتر از ۱/۹۶ باشد همبستگی‌های مشاهده شده معنادار است. به طور کلی روابط بین متغیرها در تکنیک حداقل

شکل ۱. سنجش معناداری بروش بوت استرایپینگ مدل اندازه گیری؛ ماخذ: یافته های تحقیق

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

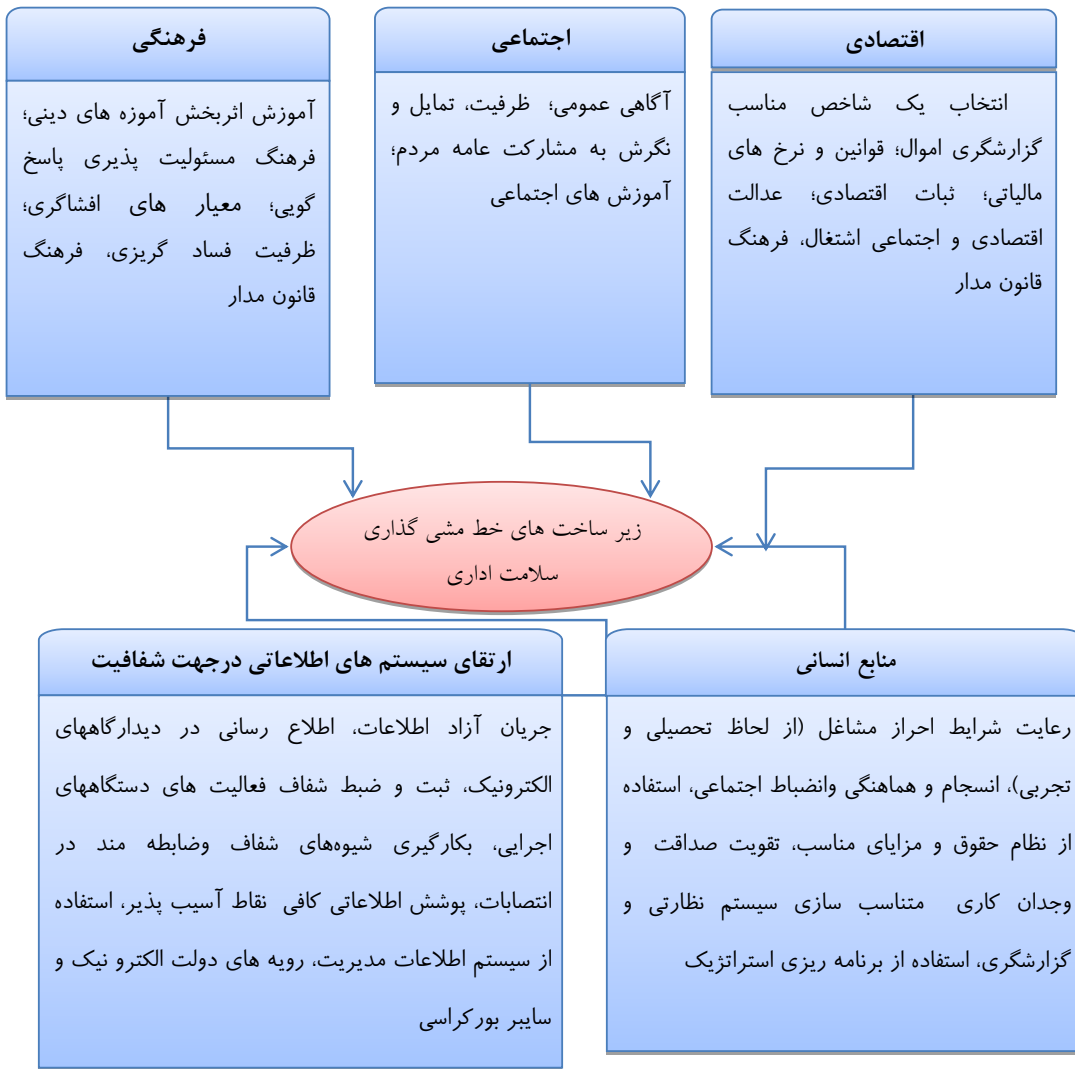
۳۷۱

مدارس و دانشگاهها در این زمینه نقش اساسی دارند انتظار می رود که نظام آموزشی در یک جامعه اسلامی، مبلّغ و منتقل کننده نظام ارزشی اسلام به تمامی گروه ها و در همه مکان ها باشد تا افراد تربیت شده در این نظام، علاوه بر تخصص از تعهد لازم برخوردار باشند و تاکید صرف بر تخصص عواقب وخیمی در بلند مدت در بر خواهد داشت و این وظیفه این نهادها است که بتوانند افراد متخصص و متعهد پرورش دهند تا در نقش های مختلف اجتماعی که بر عهده می گیرند، به صورت بهره ور و اخلاقی عمل کنند.

- در حیطه منابع انسانی باید با به کارگیری مدیران لایق شایسته متعهد و مسولیت پذیر و متخصص سازمان راز فساد بیمه نمود همچنین استخدام مأموران دولتی باید بر اساس دو معیار اصلی شایستگی و درستکاری باشد؛ حقوق و مزایای پرداختی برای مستخدمان دولتی باید مکفی و حداقل برابر حقوق دریافتی هم قطاران آنها در بخش خصوصی باشد و زمینه ارزیابی عملکرد منصفانه کارکنان نیز فراهم شود.

به آزمون فرضیه های پژوهش پرداخت. همانطور که شکل ۲ نشان می دهد نتایج تحقیق با نتایج تحقیق محققین شامل تریسمن ۲۰۰۷ تریسمن، (۲۰۰۰)، راک (۲۰۰۹) گلاسر و گودین (۲۰۰۴) شنل ۲۰۱۴، تورل و رشت اشتاین (۲۰۱۲) دساردان، ۱۹۹۹: رلی و کوایلیر (۲۰۱۰) (اسلام ۲۰۰۶، کافمن و بیاور، ۲۰۰۵) ام، لیم و بائی (۲۰۱۱) بنت (بنت، ۱۹۹۷) سازگار می باشد، بنابراین ایجاد محیط و زیرساخت ها مناسب که مهمترین و تاثیر گذارترین آنها در شکل ۲ نشان داده شده است منجر به سلامت نظام اداری می گردد همچنین داشتن دید تعالی محور و فضیلت محور مؤثر، یکی از راهکارهای مهم جلوگیری از فساد است. بنابراین راهکارهای زیر در این راستا پیشنهاد می گردد

- در حیطه فرهنگی در دام دوگانگی افتاده ایم دوگانگی در رفتار مشکل اساسی ما است که نه سنتی هستیم نه مدرنیته نه ترکیبی همچنین تزویر و نفاق به عنوان مطلوب نهادینه شده که باید اصلاح گردد که آموزش

نه تاجر) کارگزاران دولتی نباید روحیه تجاری داشته باشند بلکه در پی نفع عامه باشند. همچنین در حیطه اقتصادی فقرنهادها مثلا بخش خصوصی و تعاونی را شاهد هستیم (سهم ناچیز بخش تعاونی و خصوصی از تولید ملی).

منابع و ماخذ

دانش فرد، کرم اله (۱۳۸۹) فرآیند خط مشی گذاری عمومی، چاپ اول، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

مرکز پژوهشهای مجلس (۱۳۸۹) تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی.

Ackerman, J. M., & Sandoval-Ballesteros, I. (2006). The global explosion of freedom of information

با زیر ساختهایی مثل دولت الکترونیک (کاهش رابطه مردم با دستگاه ها) می توان جلوی فساد را تا حدودی گرفت و ارتباط مردم با دستگاهها قطع میشود شفافیت و الکترونیک شدن منجر به نظارتها درزمینه واگذاریها و دادن مجوزها و مالیاتها می گرددو با دولت الکترونیک اعمال کارگزاران قابل رصد است که احتمال سو استفاده را کاهش می دهد.

در حیطه اقتصادی دولت بزرگ قابلیت کنترل فساد و سلامت در آن کم می شود(قدرت آن در زمینه انتخاب یک شاخص مناسب گزارشگری اموال وضع قوانین (نرخ های) عادلانه مالیاتی - ثبات اقتصادی، عدالت اقتصادی و اشتغال) پس دولت برود به سمت سیاستگذاری و مدیریت کلان و به بنگاهها فقط خط بدهد (دولت ناظر

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۳۷۳

- Change? The Policy Studies Journal, 31(4), 481-498
- Jung, Y. D., Eom, S. J., Kim, D. S., & Bae, K. (2011). Transparency in Korea: Improvement and Explanation. Paper presented at the 1st Global Conference on Transparency Research, Rutgers University, Newark, May 19-20, 2011;
- Kaufmann, D. & Bellver, A. (2005, August). Transparenting Transparency: Initial Empirics and Policy Applications . Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=808664> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.808664>
- Kaufmann, D., & Vicente, P. C. (2011). Legal corruption. *Economics & Politics*, 23(2), 195-219.
- Miller, W. L. (2006). Corruption and corruptibility. *World Development*, 34(2), 371-380
- Mukherjee, R. & Gokcekus, O. (2006). Officials' asset declaration laws: do they prevent corruption? Chapter 18 in: *Transparency International (2006). Global Corruption Report 2006*. Retrieved from:
- Persson, A., Rothstein, B., & Teorell, J. (2012). Why Anticorruption Reforms Fail—Systemic Corruption as a Collective Action Problem. *Governance*. 26 (3), p. 449 - 471.
- Relly, J. E., & Cuillier, D. (2010). A comparison of political, cultural, and economic indicators of access to information in Arab and Non-Arab states. *Government Information Quarterly*, 27(4), 360-370
- Schell, Sabnia(2014) *International Policy Diffusion and Domestic Policy-Making: the Case of Two Transparency and Anticorruption Policies in Romania.*, ashington University Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy International Affairs and Public Policy and Public Administration , May 18, laws. *Administrative Law Review*, 58(1), 85-130.
- Anechiarico, F., Jacobs, J.B. (1994). Review: Visions of Corruption Control and the Evolution of American Public Administration. *Public Administration Review*, 54(5), 465-473.
- Bennett, C. F. (1997). Understanding Ripple Effects: The Cross-National Adoption of Policy Instruments for Bureaucratic Accountability. *Governance*, 10(3), 213-234.
- De Sardan, J. P. O. (1999). A moral economy of corruption in Africa? *The Journal of Modern African Studies*, 37(1), 25-52.
- Daneshfard, Karamollah(2010). *The process of public policy making*, First Edition, Islamic Azad University, Science and Research Branch
- Fox, J. (1994). The difficult transition from clientelism to citizenship. *World Politics*, 46(2), 151.
- Parliament Research Center, (2010) Tehran, State Management Training Center
- Pillay, Soma, (2004), good governance, *The International Journal of Public Sector Management* ,Vol. 17 No. 7, 2004 pp. 586-605. DOI 10.1108/09513550410562266
- Glaeser, E. L., & Goldin, C. (2004). Corruption and reform: an introduction (No. w10775). National Bureau of Economic Research. Retrieved from: <http://www.nber.org/proxygw.wrlc.org/papers/w10775>
- Islam, R. (2006). Does more transparency go along with better governance? *Economics & Politics*, 18(2), 121-167.
- John, P. (2003). Is There Life After Policy Streams, Advocacy Coalitions, and Punctuations: Using Evolutionary Theory to Explain Policy

Published by ProQuest LLC (2014)

Teorell, J. , & Rothstein, B. (2012). Getting to Sweden. QoG Working Paper Series, 2012(18), 18.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

■ ۳۷۴ ■